

Brzozowski, Stanisław

Druga sesja naukowa w Krakowie poświęcona stuleciu Polskiej Akademii Umiejętności

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/4, 772-778

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przez lenigradzki oddział Akademii Nauk ZSRR, Obserwatorium Astronomiczne w Pułkowie. Czynnych też było wiele wystaw. Wystawę pn. *Szlakiem Kopernika* otwarto też w Kijowie, w kinie „Kraków” oraz w Erewaniu. Na tej ostatniej eksponowano prace malarza P. Malajana, który w latach 1972—1973 zwiedził w Polsce miejsca związane z pobytem Kopernika. Obrazy przedstawiają zabytki architektury gotyku i baroku znajdujące się na ziemi olsztyńskiej. Na wystawie eksponuje się też duży portret astronoma.

15 maja w moskiewskim Domu Uczonych odbyło się rozszerzone posiedzenie plenarne radzieckiego Towarzystwa Historii i Filozofii, Przyrodznawstwa i Techniki przy Akademii Nauk ZSRR poświęcone Mikołajowi Kopernikowi. W posiedzeniu wzięło udział ok. 200 członków Towarzystwa oraz zaproszeni goście, wśród nich ambasador Polski w ZSRR, Zenon Nowak.

Mennica moskiewska wybiła medal pamiątkowy z okazji obchodzonej rocznicy urodzin Kopernika. Medal ma średnicę 60 mm i wybity został z mosiądzu. Na jego awersie znajduje się portret uczonego i napis cyrylicą „1473 Mikołaj Kopernik 1543”, a na rewersie rysunek układu słonecznego z napisem alfabetem łacińskim „Nicholas Copernicus — 1973”. Autorem projektu jest rzeźbiarz A. Nowiczkow.

Jedna z ulic stolicy Związku Radzieckiego została nazwana imieniem Mikołaja Kopernika. Znajduje się ona w dzielnicy Oktiabrskiej. Decyzję w tej sprawie podjęła 12 maja Rada Miejska Moskwy. Na jednym z budynków ulicy wmurowana zostanie pamiątkowa tablica z napisem: „Ulica Mikołaja Kopernika. Nazwana w roku 1973 na cześć polskiego astronoma, światowej sławy uczonego Mikołaja Kopernika (1473—1543)”.

W Dubnej otwarto 20 lipca wystawę naukowo-techniczną, zorganizowaną z okazji II Kongresu Nauki Polskiej i Roku Kopernikowskiego przez Zjednoczony Instytut Badań Jądrowych i Urząd Energii Atomowej. Wystawa zatytułowana *Od układu słonecznego do jąder atomowych* przedstawia dorobek polskiej myśli naukowej i technicznej, poczynając od Kopernika, a na współczesnych badaniach fizyki jądrowej kończąc. Przed otwarciem ekspozycji dyrektor Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych, akademik Mikołaj Bogolubow przyjął polską delegację, w skład której wchodził m.in. wiceprezes Urzędu Energii Atomowej — doc. Jan Felicki i wicedyrektor Instytutu Badań Jądrowych PAN — prof. Roman Żelazny. W czasie spotkania wręczono M. Bogolubowowi fascymile rękopisu *De revolutionibus*.

Ryszard Torchalski

DRUGA SESJA NAUKOWA W KRAKOWIE POŚWIĘCONA STULECIU POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W dniach 3—4 maja 1973 r. Oddział Polskiej Akademii Nauk w Krakowie zorganizował sesję naukową poświęconą wkładowi Polskiej Akademii Umiejętności w rozwój nauk humanistycznych i społecznych¹. Sesja odbyła się w gmachu PAN przy ul. Sławkowskiej. Otwarcia jej dokonał wiceprezes Polskiej Akademii Nauk i przewodniczący Oddziału PAN w Krakowie, prof. Marian Mięśowicz.

W pierwszym dniu obradom przedpołudniowym, poświęconym ogólnym problemom działalności PAU, przewodniczył prof. Tadeusz Ruebenbauer. Pierwszy referat *Miejsce humanistyki w strukturze i pracach Akademii* wygłosił prof. Sylwiusz Mikucki. Omówił on genezę oraz przemiany organizacyjne Akademii, skupiając się na ważniejszych osiągnięciach humanistyki, która w PAU przeważała

¹ Por. sprawozdanie z pierwszej sesji z okazji stulecia PAU, poświęconej dorobkowi nauk przyrodniczych i ścisłych, w nrze 2/1973 „Kwartalnika” s. 394—399.

do roku 1930, nawet pod względem organizacyjnym (wśród trzech wydziałów dwa były humanistyczne). Duże zasługi położyła Akademia w organizowaniu humanistycznych zjazdów naukowych, jak zwołany z inspiracji Szujskiego w 1880 r. zjazd ku czci Jana Długosza, w 1884 r. zjazd historyczno-literacki im. Jana Kochanowskiego i w 1906 — im. Mikołaja Reja. Od zainicjowanej przez B. Ulanowskiego *Encyklopedii polskiej* datują się wielkie i zasłużone wydawnictwa ogólnohumanistyczne. Dzięki S. Smolce w 1885 r. rozpoczęła swoją działalność Stacja Rzymska PAU, wzmocniona w 1927 r. Hospitium S. Stanisłai. Referent przypomniał inne jeszcze formy działalności Akademii oraz wskazał, że prezesami jej naogół bywali humaniści (z wyjątkiem dwóch lekarzy J. Majera i K. Kostaneckiego), omówił także zasługi najwybitniejszych jej sekretarzy — z reguły historyków — jak Szujskiego, Smolki itd.

Bardziej szczegółowo omówił wydawnictwa Akademii prof. Tadeusz Ulewicz, skupiając uwagę na *Bibliografii polskiej* Estreichera, *Encyklopedii polskiej* i *Polskim słowniku biograficznym*. Mówił także o *Słowniku staropolskim*, *Bibliotece pisarzy polskich*, *Słowniku łaciny średniowiecznej* i *Słowniku starożytności polskich*.

Trzeci referent — prof. Jan Hulewicz omówił dzieje tzw. Wydawnictw Śląskich².

Doc. Zbigniew Jabłoński omówił *Działalność biblioteczną, archiwalną i muzealną PAU*, prace nad zabezpieczaniem, udostępnianiem i rozbudowywaniem księgozbioru i zasobów rękopiśmiennych, opiekę nad archiwaliami galicyjskimi i sprawy związane z rewindykacją zbiorów bibliecznych przed i po I wojnie światowej. Doc. Jabłoński mówił także o kolekcjach muzealnych: archeologicznych, przyrodniczych i geologicznych.

Organizację wydawnictw PAU przedstawiła dr Krystyna Stachowska. W ciągu 80 lat (w tym 45 lat działalności pod zaborami) wydrukowała Akademia ponad 43 tys. arkuszy, z których 2/3 przypada na wydawnictwa humanistyczne. Referentka omówiła rozwój poszczególnych wydawnictw, ich bazę finansową, sprzedaż i wymianę.

W dyskusji po tej grupie referatów prof. A. Vetulani wytknął, że miały one zbyt apologetyczny charakter, że w wydawnictwach Akademii przeważały prace źródłowe, że jej majątki ziemskie po I wojnie światowej były w większości deficytowe, członkowie PAU forsowali do druku głównie własne prace. Prace wydawane przez PAU były nieraz źle pisane a jeszcze gorzej tłumaczone na języki obce, co było przyczyną małego zainteresowania nimi zagranicą. Prof. Vetulani wskazał, że regulamin Akademii znaczył co innego w teorii i w praktyce (np. znikoma władza prezesa a koncentracja jej w rękach sekretarzy). Odnośnie Wydawnictw Śląskich uważał, że główną zasługę należy przypisać Grażyńskiemu a nie Kutrzebie, w wygłoszonych referatach brakło obrazu dramatycznych zmagają nauki polskiej z niemiecką na temat Śląska. Zabrakło — według dyskutanta — także informacji o stosunku władz państwowych do PAU przed i po 1926 r. i o stosunku Funduszu Kultury Narodowej do PAU.

Prof. J. Hulewicz podkreślił, że z pewnością o Akademii nie powiedziano wszystkiego, że przy omawianiu np. jej akcji wydawniczych powinno się znaleźć miejsce dla podkreślenia zasług drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego, że konieczne jest uwypuklenie znaczenia działalności F. Pułaskiego dla stacji w Paryżu a J. Michałowskiego dla stacji w Rzymie. Bardziej dokładnego omówienia wymaga akcja zagraniczna Akademii, szczególnie rozpowszechnianie jej wydawnictw. Prof. Hulewicz stwierdził, że głównym inicjatorem Wydawnictw Śląskich był Jan

² Zob. artykuł J. Hulewicza w niniejszym numerze „Kwartalnika”.

Dąbrowski, mniejsze zasługi położył Kutrzeba, po którym wymieniać można dopiero jego ucznia — Grażyńskiego.

Popołudniowa część sesji, której przewodniczył prof. Władysław Wolter, poświęcona była naukom filozoficznym i społecznym. Oceny dorobku PAU w zakresie filozofii dokonał prof. Władysław Tatarkiewicz. Zanalizował on kolejno: działalność Komisji Filozoficznej, dorobek czasopisma „Kwartalnik Filozoficzny” oraz serii wydawniczej *Klasyki filozofii*, prace obcojęzyczne W. Folkierskiego i W. Madydy, zasługi głównych inicjatorów prac filozoficznych w Akademii, jak W. Heinricha i K. Michalskiego, znaczenie prac K. Michalskiego, J. Fijałka i A. Birkenmajera dla mediewistyki filozoficznej, wreszcie osiągnięcia głównego nurtu prac filozoficznych w Akademii — historii filozofii.

Prof. Kazimierz Dobrowolski przedstawił dorobek PAU w zakresie socjologii. Referent omówił powstanie i skład Komisji Socjologicznej PAU, jedynej ogólnopolskiej organizacji w tej dziedzinie. Komisja zajmowała się polskim charakterem narodowym, strukturą społeczną, metodologią socjologii, socjologią empiryczną i wydawała *Prace Socjologiczne PAU*.

Referat *Etnografia w działalności PAU* wygłosił doc. Wiesław Bieńkowski. Zanalizował on rolę etnologii i etnografii w pracach Akademii aż do utworzenia odpowiedniej sekcji (od 1926 r. Komisji Etnograficznej). Omówił dorobek naukowy etnografów PAU w zakresie kultury ludowej (I. Kopernicki, R. Zawiliński, O. Kolberg) głównie polskiej, lecz również ukraińskiej i białoruskiej, etnografii powszechnej (B. Piłsudski), przygotowywania syntez etnograficznych. Pod patronatem Komisji Etnograficznej powstały takie dzieła jak *Kultura ludowa Słowian* K. Moszyńskiego czy *Przysłowia polskie* J. Bystronia.

Nauki prawnicze w działalności PAU przedstawił doc. Wojciech Bartel. Referat dotyczył powstania i działalności Komisji Prawniczej, zawierał także ocenę jej dorobku, a w uwagach końcowych analizował *Prace Komisji Prawniczej*. Największym osiągnięciem Komisji były publikacje z dziedziny teorii prawa, historii prawa (w tym pomnikowe źródła do historii prawa w Polsce M. Bobrzyńskiego, F. Piekosińskiego, B. Ulanowskiego, O. Balzera, S. Kutrzeby), prawa pozytywnego i praktyki prawniczej (*Słownik wyrazów prawnych*), niezrealizowane do końca prace nad encyklopedią prawniczą i nad prawem zwyczajowym ludu polskiego, także monumentalne prace nad prawem zwyczajowym ludu polskiego itd.

Prof. Bronisław Oyrzanowski, jako ostatni referent w pierwszym dniu sesji, dał *Ocenę wkładu PAU w rozwój nauk ekonomicznych*. Mimo trudnej sytuacji nauk ekonomicznych w ramach Akademii Umiejętności (brak odpowiedniej komisji) odnotować można spore osiągnięcia także i na tym polu. Stanowi je dorobek ekonomistów klasycznych (J. Dunajewski, L. Biliński, A. Krzyżanowski, R. Rybarski i L. Wołowski) oraz ekonomistów badaczy (W. Czerkawski, E. Taylor, O. Lange, A. Heydel czy W. Ochenkowski). Duże znaczenie posiadają także prace S. Schmidta i wydawnictwa instruktarzy ekonomicznych z XVII w. S. Pawlika.

Dyskusja podsumowująca tę grupę referatów dotyczyła głównie wkładu Akademii w rozwój nauk filozoficznych i prawnych, a prof. Hulewicz prostował pewne błędne sformułowania dotyczące działalności Heydla.

W drugim dniu sesji obradom przedpołudniowym przewodniczył prof. J. Szablowski. Poświęcono je ocenie dorobku Akademii w zakresie nauk historycznych. Jako pierwszy, prof. Włodzimierz Antoniewicz mówił o znaczeniu Akademii dla badań archeologicznych. Przypominając pewne zainteresowania problematyką archeologiczną w Towarzystwie Naukowym Krakowskim prof. Antoniewicz przedstawił powstanie w ramach AU Komisji Antropologicznej, zajmującej się także archeologią, prace G. Ossowskiego, W. Demetrykiewicza i in. Wspomniał także o roli AU na polu organizacji archeologii w Polsce (jej inspirująca rola w tworze-

niu muzeów, katedr). Kontynuatorem prac archeologicznych Akademii jest obecnie m.in. Instytut Historii Kultury Materialnej.

Główny referat o roli historii w działalności PAU wygłosił prof. Karol Buczek. Obszerny ten temat, obejmujący wkład Akademii w badania historii starożytnej, średniowiecza, nowożytnej, w historię gospodarczą, nauki pomocnicze a także dotyczące znaczenia historyków jako uczonych i organizatorów w życiu Akademii potraktowany został z konieczności w sposób skrótowy. Prof. Buczek w referacie przedstawił dorobek Akademii w trzech okresach: do 1918 r., w okresie międzywojennym i w powojennym. W okresie pierwszym, powstała dzięki staraniom J. Szujskiego Komisja Historyczna, która skupiła swoją uwagę na przygotowywaniu wydawnictw źródłowych i rozbudowie warsztatu badań, szczególnie mediewistycznych. Organizowano szereg ekspedycji naukowych: rzymską, szwedzką, węgierską, włoską, paryską, londyńską. Ogłoszono 307 publikacji, z których 40 dotyczyło historii powszechnej a 267 polskiej (180 średniowiecznej, 73 — nowożytnej, 14 większych syntez). Wśród wielkich prac historycznych Akademii wymienić można dzieła O. Balzera, W. Tokarza, M. Bobrzyńskiego i in. W okresie międzywojennym ilość członków Komisji wzrosła do 100, ale zbierała się ona coraz rzadziej, coraz mniej zajmowała się historią. Z powodu rozkwitu działalności towarzystw naukowych i bardzo wysokiego poziomu nowych czasopism historycznych nastąpiło osłabienie akcji wydawniczej Akademii na tym polu. Do najważniejszych osiągnięć okresu międzywojennego należą: dwutomowa *Historia Polski*, zainicjowanie wydawania *Polskiego słownika biograficznego*, *Atlas historyczny Polski*. W okresie powojennym Komisja do roku 1952 grupowała 102 członków, ale odbyła tylko dwa zebrania. Z uwagi na ciężki okres powojenny nie mogło być mowy o kontynuowaniu poważnych wydawnictw źródłowych.

Referat o *Historii wychowania i oświaty w działalności PAU* wygłosił prof. Jan Hulewicz, który podobnie jak prof. Buczek ujął problem chronologicznie. Początkowo prace z dziedziny historii wychowania i oświaty prowadzone były w ramach Komisji Historycznej. Problemy z historii oświaty poruszał także w Komisji Historii Literatury Polskiej K. Morawski. Wraz z nasilaniem się badań rozpoczęto ogłaszanie materiałów źródłowych, dotyczących Uniwersytetu Jagiellońskiego, Komisji Edukacji Narodowej i ośrodka wileńskiego. Po I wojnie światowej utworzono Komisję do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa (65 członków) oraz Komitet Źródeł do Dziejów Humanizmu w Polsce. Wydawano prace S. Kota — dotyczące XVI w., W. Tokarza o Kołłątaju, J. Hulewicza o oświacie wyższej kobiet i in. W okresie po II wojnie światowej ilość członków Komisji zmniejszyła się do 17, ale dzięki działalności S. Lempickiego, A. Birkenmajera i H. Barycza odbyła ona jeszcze 20 posiedzeń.

Ostatni referat poświęcony naukom historycznym dotyczył historii sztuki. Wygłosił go prof. Adam Bochnak. Komisja Historii Sztuki, powstała w 1873 r. z inicjatywy P. Popiela, grupowała badaczy ze wszystkich dzielnic kraju. Wśród bardziej zasłużonych na tym polu referent wymienił: W. Łuszczkiewicza, M. Sokółowskiego, J. Pagaczewskiego, S. Tomkowicza, F. Koperę, J. Mycielskiego, L. Lepszego, A. Szyszko-Bohusza, A. Ptaśnika, E. Świejkowskiego i J. Muczkowskiego. Działalność ich po II wojnie światowej kontynuowali: T. Mańkowski, T. Dobrowolski i A. Bochnak.

W dyskusji prof. J. Szablowski zauważył, że źródeł powstania współczesnej, trzytomowej *Historii sztuki polskiej* szukać należy w badaniach prowadzonych przez Akademię. Natomiast inwentaryzacja terenowa zabytków sztuki, ze względu na niewielką ilość kwalifikowanych w tym kierunku historyków skupionych w PAU oraz na wielkie koszty badań terenowych, prowadzona była przez Akademię

w małym stopniu. Na tym właśnie polu działają obecnie pracownicy Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk.

Ostatnia część sesji, obrady popołudniowe w drugim jej dniu, poświęcona była dorobkowi nauk filologicznych w Akademii, przewodniczył jej prof. Henryk Markiewicz. Pierwszy referat o językoznawstwie i słowianoznawstwie przedstawił prof. Stanisław Urbańczyk. Referent podkreślił, że polskie językoznawstwo zrodziło się w PAU. Ugruntowanie badań w tej dziedzinie było zasługą R. Zawilińskiego, L. Malinowskiego, J. Baudouin de Courteney'a a wszechstronny ich rozwój należy zawdzięczać zgodnej współpracy J. Rozwadowskiego, K. Nitscha i J. Łosia. Do głównych osiągnięć Akademii w dziedzinie językoznawstwa zalicza się: opracowanie *Wiedza o języku polskim* (w *Encyklopedii polskiej*), syntezę dialektów K. Nitscha, pierwszy wśród narodów słowiańskich atlas gwarowy — *Atlas językowy Podkarpacia, Słownik gwar polskich* Karłowicza, prace językoznawcze śląskie, *Gramatykę polską* J. Łosia i *Słownik imion staropolskich*.

Wkład PAU w rozwój filologii klasycznej omówił prof. Marian Plezia. Komisja Filologiczna PAU największą działalność rozwijała przed I wojną światową. Do wybitniejszych osiągnięć Akademii w tej dziedzinie referent zaliczył: przekład całego Plauta i całego Eurypidesa na język polski, serię wydawniczą *Corpus antiquissimorum poetarum*, znakomite prace T. Zielińskiego o Wergilim i Horacym, *Literaturę rzymską* K. Morawskiego, *Literaturę grecką* T. Sinki, zainicjowany w PAU a kontynuowany przez PAN *Słownik polskiej łaciny średniowiecznej*. Doniepowodzeń Akademii na polu filologii klasycznej należą: niedokończony przekład pism Grzegorza z Nazjanzu oraz prace nad chronologią pism Platona.

Z kolei rolę badań PAU w zakresie historii literatury polskiej przedstawił prof. Jan Zaremba. Odpowiednia komisja, działająca początkowo w oparciu o Kraków i Lwów w latach dziewięćdziesiątych skupiła uczonych ze wszystkich ośrodków naukowych kraju. Choć badania nad literaturą staropolską zajmowały ważne miejsce w pracach Komisji Historii Literatury Polskiej więcej uwagi poświęcała ona okresom romantyzmu i Młodej Polski. Mniejszą uwagę zwracano na okres pozytywizmu. Do znaczniejszych osiągnięć w działalności Komisji w pierwszym okresie należy opracowanie *Dziejów literatury polskiej* (do *Encyklopedii polskiej*). Po I wojnie światowej bardziej rozwinęły się w Akademii badania językoznawcze niż historycznoliterackie, jednakże prowadzono w niej nadal prace nad okresem staropolskim (S. Kot) i romantyzmu (I. Chrzanowski, J. Kleiner, T. Sinko, M. Szykowski), a także metodologiczne (Z. Łempicki, S. Piszczkowski). W czasie wojny, dzięki S. Pigionowi i F. Bielakowi, Komisja, mimo straty czwartej części członków, działała w konspiracji. Po wojnie była jedną z najaktywniejszych w Akademii.

Działalności PAU na polu filologii zachodnioeuropejskiej poświęcony był referat prof. Zygmunta Czernego. Prace z tej dziedziny były początkowo rozproszone, dopiero po 1946 r. skupiły się w Komisji Filologii Zachodnio-Europejskiej i w „Archiwum Neofilologicznym”. PAU wydała 550 tytułów prezentujących w Polsce literaturę zachodnioeuropejską. Z ilości tej 70% dotyczyło literatury francuskiej, 15% angielskiej, 10% niemieckiej, reszta zaś włoskiej, skandynawskiej i iberyjskiej. Większość tych prac to historia literatury. Niemały wkład w zakresie filologii zachodnioeuropejskiej wnieśli: A. Kleczkowski, R. Ingarden, S. Wędkiewicz, Z. Łempicki, T. Grabowski, Z. Markiewicz, H. Ciesielska-Borkowska, H. Barycz, W. Folkierski.

Ostatni referat poświęcony dorobkowi Akademii na polu orientalistyki wygłosił prof. Włodzimierz Zajączkowski. I w tej dziedzinie prace były początkowo rozproszone, Komisja Orientalistyczna powstała dopiero w 1918 r., dzięki zabiegom J. M. Rozwadowskiego. Na 52 tomy z zakresu orientalistyki 16 dotyczyło

Ryc. 1. Fragment wystawy

iranistyki, 13 — turkologii, 8 — semitologii, reszta poświęcona była afrykanistyce i językom starożytnym.

Po wygłoszeniu wszystkich referatów rozwinęła się ożywiona dyskusja nad całością sesji. Prof. A. Vetulani wytknęła wadliwość samej jej koncepcji. W szczegółowym analizowaniu dorobku poszczególnych dziedzin (co powodowało częste powtórzenia, nadmiar informacji biograficznych i bibliograficznych) zagubiony został obraz życia całej Akademii i jej roli ogólnonarodowej. Nie ukazano różnicy między Akademią Umiejętności w czasach zaborów a innymi podobnymi instytucjami ówczesnej Europy, jej stosunku do Wiednia, wysiłków zmierzających do odgermanizowania naszej nauki, filiacji między europejską a polską myślą naukową i wreszcie różnicy między Polską Akademią Umiejętności a jej kontynuatorką — Polską Akademią Nauk. Następnie głos zabierali prof. prof.: K. Buczek, T. Ulewicz, S. Urbańczyk, J. Hulewicz, S. Buratyński, E. Rostworowski, T. Ruebenbauer i dr S. Czarniecki. Dyskutanci zgadzali się, że ogólna koncepcja sesji tak obecnej jak i poprzedniej, poświęconej naukom przyrodniczym i ścisłym w działalności Akademii, była prawidłowa, że należało dokonać precyzyjnego przeglądu jej dorobku w poszczególnych dyscyplinach, wskutek czego pewne powtórzenia były nie do uniknięcia. Niektóre jednak ujęcia powinny być bardziej dopracowane. Nie kwestionując słuszności niektórych uwag prof. Vetulaniego, dyskutanci stwierdzali, iż działalność PAU była tak bogata, że długo jeszcze frapować będzie naszych uczonych. Wskazano jednak na konieczność opublikowania wyników już osiągniętych. Zamykając sesję prof. H. Markiewicz podkreślił, że mimo rozproszenia tematyki przyniosła ona dużo nowego materiału, uwypukliła

nie tylko zasługi PAU, lecz ukazała także ówczesny nastrój ideowy i dramatyzm losów Polski w tym pięknym choć trudnym okresie rozwoju naszej nauki.

W związku z jubileuszem PAU i odbywającą się sesją, staraniem Biblioteki PAN w Krakowie oraz Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, zorganizowano w salach wystawowych Muzeum w Krzysztoforach specjalną wystawę, czynną w dniach 2 V—10 VI 1973. Zgromadzono na niej pamiątki po Towarzystwie Naukowym Krakowskim, dokumenty i obrazy ilustrujące powstanie Akademii Umiejętności, zachodzące w niej przemiany organizacyjne i jej związki naukowe z zagranicą. Na wystawie można było oglądać autografy członków zagranicznych PAU — L. Pasteura, Marii Skłodowskiej-Curie, D. Mendelejewa, H. Poincare. Pokazano także — oczywiście w wyborze — dorobek nauk humanistycznych. Osobną grupę eksponatów stanowiły cenniejsze pozycje ze zbiorów Biblioteki PAN, jak tabulatura organowa Jana z Lublina, starodruki (*Postylla* — M. Reja czy *De revolutionibus* — M. Kopernika, autografy Mickiewicza, Słowackiego, Kraśńskiego, Norwida, Wyspiańskiego, niektóre ze zbiorów graficznych np. dzieła Dürera i Rembrandta. Wystawę zamykały dokumenty i plansze ilustrujące rozwój muzealnictwa w PAU: muzeów przyrodniczego, archeologicznego, geologicznego, botanicznego i zbiorów sztuki.

Stanisław Brzozowski

Z DZIAŁALNOŚCI

KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

POSIEDZENIE KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

W dniu 28 lutego 1973 r. odbyło się pod przewodnictwem prof. Bogusława Leśnodorskiego plenarne posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN.

Pierwszym punktem posiedzenia było kolokwium habilitacyjne doc. Alfreda Wiślickiego. Podstawę przewodu habilitacyjnego stanowiła pozytywnie oceniona przez recenzentów, rozprawa *Rozwój koparek jednonaczyniowych a problem trwałości modelu maszyn w przekroju historycznym*. Komitet uznał, że kolokwium habilitacyjne spełnia przyjęte warunki i w tajnym głosowaniu podjął uchwałę o nadaniu doc. Wiślickiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii nauki.

W dalszym ciągu posiedzenia dyskutowano nad sprawozdaniem z działalności Komitetu w roku 1972¹. Prof. Leśnodorski wskazał na znaczenie najważniejszych poczynań Komitetu jak: przygotowanie memoriału w sprawie nauczania w Polsce historii nauki i historii techniki, działalność Komisji Historii Techniki oraz Komisji do spraw Wydawnictw, współudział w opracowaniu prognozy rozwoju historii nauki i techniki do roku 1985 itp. Prof. Leśnodorski podkreślił także wagę powołania przy Komitecie Zespołu Partyjnego, który działa w porozumieniu z Wydziałem Nauki i Oświaty przy KC PZPR. Zespół ma charakter ogólnopolski a jego przewodniczącą jest prof. Irena Pietrzak-Pawłowska. Mówiąc o osiągnięciach Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN prof. Leśnodorski nawiązał do wspomnianych prognoz rozwoju historii nauki i techniki, w których Komitet wypowiedział się za utworzeniem Instytutu Historii Nauki i Techniki. Tymczasem istnieją bliższe, a uzasadnione merytorycznie możliwości połączenia Zakładu z Pracownią Dziejów Oświaty PAN. Kończąc swoje wystąpienie prof. Leśnodorski zaproponował powołanie komisji, która rozważy sprawę reorganizacji Zakładu Historii Nauki i Techniki i przedstawi odpowiednie wnioski władzom Akademii. Komitet

¹ Por. ss. 000—000 niniejszego numeru „Kwartalnika”.